

מסורת הש"ס

(א) וכלם פ"ב מ"ב, (ב) נדה נח: ע"ה, (ג) [תוספתא דלני"ב מ"ב רפ"ט], (ד) [לעיל מב:], (ה) לקמן סח., (ו) [כחב הכ"י סי' מג סוף ד"ה ועל מ"ש רבינו ואפי' נחתך וכו' ואפשר דלא היו גרים אלא לישנא קמא כגבד כמו בטומי דידן דלית ביה לישנא בתראה עכ"ל], (ז) [לעיל מב:], (ח) [ז"ל עד], (ט) [שמי פרשה ז], (י) [נדרים יד, ט] [גמון בשבדים הפחותים כו' פ"ל מהר"מ], (יג) [דף קבד:], (יד) [ז"ל חורב, ט] [גס נט:], (טו) [גס כו:], (טז) [ז"ל ו' שעות], (יז) [נתיב מתי כרכות כו: ד"ה איבעיא לכו],

גליון הש"ס

גמ' כל שיעורי הבמים וכו'. עיין לעיל מו ע"ה מתי ד"ה עד: תוב' ד"ה שיעור וכו' ד"ה יחיד: עיין לקמן דף עב ע"כ מתי ד"ה בשעת:

הגהות הב"ח

(א) תוב' ד"ה שיעור וכו' מלכא ראשונה ואי יחדו מה לי כללי ומתיא ועוד נמחק:

מוסף רש"י

אבל ניקב טריפה. ולקמן מפרש ניקב בעליו מוקם שהוא עבה, אבל בקולשה כשרה (ע"ה חותך מעובר שבמעיה. והנה החתיכה בתוכה, מותר באכילה. כשעיסתה, כדילף בגמרא מכל צבהמה תאכלו [קטן חו.], מן הטחול ומן הכליות. של צבהמה עממה, אסור באכילה. ואע"פ שהינו צבהמה לא הותר בשחיטתה, להי נקט טחול וכליות משום דמדי דלא מיטרפה הוא (סו.).

עד לוג. שיעור זה ניתן לשצרי כלים שלא היה תחלתן אלא עד לוג דאם היה תחלתן יותר מלוג אזוהי שיעור שצרי צרכיית הלוג כדלקמן: **מלוג עד סאה.** כלי שהיה תחלתו יותר מלוג כגון שנים או שלשה לוגין או יותר ^(א) על סאה שיעור שצרי צרכיית הלוג: **סאה כלמעה.** ושיעור שצרי בחלי לוג כדלקמן: **סאתים כלמעה.** ושיעור שצרי בתורת כהניס) ובמסכת כלים (פ"ב מ"ב) בלוג שלס: **והפניא לוג כלמטה כו'.** אלתא צכולהו עד ועד בכלל: **הסם לחומרא.** משום הכי אמרינן צבו עד ועד בכלל דלזלינן לחומרא דמטמינן לשצרים צשיעור זוטא אבל כסלע וכאיקר דרב נחמן אי הוה אמרינן צבו עד ועד בכלל הוי קולא לאכצורה ואשמועינן רב נחמן דכל היכא דקתני עד זיל ציה לחומרא ואי עד ועד בכלל קולא היא אימא עד ולא עד בכלל: כל **שיעורים של חכמים להחמיר.** אי מנזומס חומרא הוה שערניהו מנזומס ואי מנזומס קולא שערניהו צשוחק: **חזן מכגרים של כסמים.** ששינו צגדה (דף נח:) דהרואה כחם של דס צגדה כגרים טמא דמסקפין לה דס נדה אע"ג דכי משערת ליה צמזומס חומרא הוי לא הויה טמאה אלא ציותר מכגרים אבל כגרים עצמו מחזקין ליה דס מאכולת ודיינו להקל דאע"ג דכגרים שערו צעינן כגרים ועוד והכי מתיא צהרואה כחם(שם נח:) וטעמא משום

דכתמים עצמן דרצנן דמדלוריתתא (ויקרא טו) דס יהיה וצבה צצשרה: **דיקא נמי.** דהא דקתני לוג כלמטה סאה כלמטה משום חומרא הוה ולאו דנימא נמי צמקום קולא עד ועד בכלל: **דקסני עלה דהפיה.** דחצל היוצא חמשה טפחים כלמעה טמא דעד דקתני עד חמשה טהור ולא עד בכלל: **עשרה כלמטה.** דהאי עד דקתני ועד עשרה טמא ועד בכלל קאמר אלתא צתר חומרא איל: **חוסף מעובר.** צצמעי הצהמה ולא יצא מתוכה: **מוסר.** סאצר צאכילה וניתר צשחיטתה כעובר עצמו וטעמא מפרש צצהמה המקשה (לקמן סט.) מכל צצהמה תאכלו:) **מן הטחול ומן הכליות.** של צבהמה אס נחתך מהם אף על פי של היוצא החתיכה מתוכה אסור צאכילה משום אצר מן החי והתם קא יליף טעמא מאותה תאכלו) שלמה ולא חסרה כלומר כשהיא שלמה הוה דקאמינא לך כל צצהמה תאכלו להמיר דבר אחר צצגופה אבל כשהיא חסרה דהנמלא צתוכה מחסרונה הוה לא שרינא לך כל צצהמה דהיינו הנמלא צה. ומכל מקום שמעינן מינה דהיא עצמה שריא אף על גב דנחתך מן הטחול ואין חיתוך בלא נקצ דכל נקצ משום חיתוך הוא: **הוה הדין דצהמה נמי אפיסא.** דחמיר ניקב ונחתך מניטל לגמרי שעל ידי הנקצ הוה הולך ומוסף מכלאז והחולי רב צגופה: **אידיד דסנא רישא מוסר.** צצחתיכה עצמה דליצטרך לאשמועינן דלאו אצר מן החי הוה תנא איסורא דסיפא נמי צצחתיכה: **נקסה צצוליא.** כגון מליא מוגלא: **צצוליא אחס.** וכ"ש צצחתיכה: למקום

צה יחוד והא דתנן צמסכת כלים פרק י"ג (מ"ה) מחט שניטל ^(א) חודה או עוקצה טהורה ואם התקינה למיתות טמאה לאו יחוד בעלמא קאמר אלא שעשה שום תיקון אבל היכא דהוי מנא לענין טומאה ע"י יחוד לענין טומאה ע"י יחוד לא תינזק דהיינו דאכתי לא מימלך עליה אפילו הכי מותר לטלטלה הואיל וראויה להיות כלי ע"י יחוד ומיהו קשה מהפיה דאמר צפרק צמה אשה יואלה (שבת דף נח:) העושה זגין למכתשת ולעריסה ולמתפלת מיתוקות יש להם עיגבל טמאים אין להם עיגבל טהורים נטלו עיגבליהן עדיין טומאתן עליהם ומפרש ^(ב) ר' יוסי צר' חנינא הואיל וראוי להקישו ע"ג כלי חרס רצי יוחנן אמר הואיל וראוי לגמוע צו מים למינוק אלתא צבראיות בעלמא בלא יחוד מקבל טומאה אע"פ שלא יחדו לגמוע דעל כרחק בלא יחוד מיירי מדפליג עלה ר' יוסי צר' חנינא ולא מטמא משום גימוע צבעינן מעין מלאכה ראשונה ^(ג) ועוד אי יחדו מה לי לא היה לו עיגבל מעולם מה לי היה לו עיגבל וניטל ועוד מדפריך עליה ורבי יוחנן לא צעי מעין מלאכה ראשונה והא תניא יכול כפה סאה וישב עליה כו' וא"ר אלעזר אומרים צמדרכות עמוד ונעשה מלאכתנו ואין אומרים צטמא מת עמוד ונעשה מלאכתנו ורבי יוחנן אמר אף אומר צטמא מת עמוד ונעשה מלאכתנו והיה ע"כ בלא יחוד דומיא דכפה סאה וישב עליה דליירי כשלא יחדו לישיבה דממעט ליה מדכתיב אשר ישב עליו הזב מי שמיחד לישיבה ילא זה שצאומרין לו עמוד ונעשה מלאכתנו וי"ל דשאני גצי זגין דקיין שגם הדיוט יכול להחזיר העיגבל דקאמר התם אית לן למימר דחציב כלי ע"י דבר מונע צעדיין ראוי לגמוע קודם חזרת עיגבל ואפילו בלא יחוד ולמ"ד הואיל וראוי להקישו על גבי כלי חרס ניחא ממה נפשך אי בעלמא צעי מעין מלאכה ראשונה הכא נמי לא מהני לגמוע מים דהיינו מלאכה אחרת ואפילו את"ל דבעלמא טמא בלא יחוד הכא שעומד למלאכה ראשונה ע"י חזרת העיגבל אי לא דראוי להקישו לא הוי טמא ולא סגי ליה צגימוע מים דהוי כמו עמוד ונעשה מלאכתנו: **התם לחומרא.** השתא חזר צו מכל מה שחירץ והוי כמו אלא:

ב"י שיעורי חכמים לחומרא. וא"ת צפרק תפלת השחר (צרכות דף כו.) דקאמר רבי יהודה עד ד' שעות וצעי בגמרא ^(א) אי עד ועד בכלל אי לא עד ועד בכלל ופשיט דעד ועד בכלל דומיא דהפיה דקאמר רבי יהודה גצי תפלת המוספים עד ח' ^(ב) ו' שעות דהוי עד ועד בכלל כדמוכה התם והיינו קולא שיכול להמתין ולהתפלל עד סוף ארבע וי"ל דאיכא נמי חומרא דלא אמרינן עבר זמנו וחייב עדיין להתפלל כל שעה צריצית וא"ת והיכי פשיט ליה דעד ארבע שעות מתפלת המוספין דלמא האז עד ועד בכלל והאי עד ולא עד בכלל דקאמר הכא גצי הפיה דחצל היוצא מן המטה דחמשה כלמעה ועשרה כלמטה וי"ל דשאני הכא דשניהם שוים דתריירו לחומרא ^(א):

אלו טרפות פרק שלישי חולין

נה.

שיעורין בכדי סיכת קטן ועד זאוג. אכל אס היה תחלתן יותר מלוג צעינן שיעור גדול לשצרים יותר מכדי סיכת קטן ואפילו יחדו צטלה דעמו אכל כל אדם ואין יחדו יחוד דאין דרך ליחד צצרים הצאים מכלי גדול לצורך סיכת קטן וכן נראה ^(א) דע"י יחוד מיירי הכא דהיאך יקבלו צצרים טומאה אס לא ע"י יחוד הא אמרינן צסוף המצניע (שבת נה:) דכלי חרס צניקב צמוציא זית טהור מלקבל צו זימים ועדיין כלי הוה לקבל צו רמונים ושם פירש צקונטרס כלומר טהור הוה מלקבל טומאה עוד משום סתם כלי חרס צשיעורו צזימים וגם אס היתה עליו טומאה נטהר ועדיין כלי הוה לקבל צו רמונים שאם יחדו שצו לרמונים מקבל טומאה מכאן ולהצא או אס מתחלה היה מיוחד לרמונים לא נטהר אלתא צעינן יחוד וא"ת דתנא צצוספתא דכלים צצלהי פרק מחט וצצעת שולי המחצין ושולי הפחתין וקרקרות הכלים ודופנותיהם [נמאוריין] אין ממלאין צכן ואין מקדשין צכן ואין מזין מתי וכו' שפן ועשה מתי כלים מקצלין טומאה מכאן ולהצא דצרי ר' מאיר ותכ"א כל כלי חרס שטרה שעה אחת שצו אין לו טומאה לעולם ואי צעינן יחוד לקבל צו רמונים כשניקב צמוציא זית הא מיד כשניקב נטהר וכשיחדו לרמונים אחר כך אין יקבל טומאה מכאן ולהצא אבל אי לא צעינן יחוד אמי שפיר דלא נטהר כל זמן שהוא ראוי למקום

לרמונים וי"ל דהפיה דתוספתא מיירי צצלא חזי על ידי יחוד צלי מיקון ^(א) ולהכי צצרים הפחותין מכשיעור המפורש כאן צצשעמתיא דמתמת גריעתא לא מהני יחוד אבל היכא דלא צצי מיקון דאין מחוסר אלא יחוד לא אמרן דקיין שטייה שצו לא יקבל טומאה לעולם והא דתנן צמסכת כלים (פ"ה מ"ח) חתכו חוליות פחות מחרצבה טפחים טהור מירחו צצריט מקבל טומאה משיסיקו לאפות צו סופגין ^(ב) משמע דאתא ציה טומאה ע"י תקון שאני התם דחשיב כלי גמור ע"י שנעשה אחר כך שלס כמתחילה ע"י תקון אבל צצרים קטינים אי נחשבים להיות עוד כלים ע"י שום תקון וא"ת לפי מה שפירש דלא מהני ראיות לשצרים לקבל טומאה עד שיהא הא צצפרק כל הכלים (שבת דף קד:) פליגי ר"מ ור' יהודה צכלי שגשצר צצבת וראוי למלאכה אחרת לענין טלטול דר' יהודה אוסר לטלטל משום נולד ור"מ שרי דלית ליה נולד אבל כ"ע מודו שאם נשצר מערב צצבת דלא הוי נולד ושירי לטטולי צצבת הואיל וראוי למלאכה אחרת אלתא מנא הוה לענין צצבת ואם כן לענין טומאה נמי מנא הוה דצאמר רצא צפרק כל הכלים (שם דף קג.) גצי מחט של יד מדלענין טומאה לאו מנא הוה לענין צצבת נמי לאו מנא הוה ועוד מוכח התם ^(ג) דלא צעינן יחוד לענין צצבת גצי רצא דלייתוס מקאניה צצגינא ואתא שזמיה ושקל חספא וקא מכפר ליה ומפרש טעמא משום דאילו הוה צצחר חזי לאיכסוי ציה מנא וי"ל דלעולם צעינן יחוד לענין טומאה והא דקאמר רצא מדלענין טומאה לאו מנא הוה היינו אפילו ע"י יחוד דקיין דניטל ^(ד) חודה או עוקקה לא מהני צצאמר רצא דהפיה ואם התקינה למיתות טמאה לאו יחוד בעלמא קאמר אלא שעשה שום תיקון אבל היכא דהוי מנא לענין טומאה ע"י יחוד לענין טומאה ע"י יחוד לא תינזק דהיינו דאכתי לא מימלך עליה אפילו הכי מותר לטלטלה הואיל וראויה להיות כלי ע"י יחוד ומיהו קשה מהפיה דאמר צפרק צמה אשה יואלה (שבת דף נח:) העושה זגין למכתשת ולעריסה ולמתפלת מיתוקות יש להם עיגבל טמאים אין להם עיגבל טהורים נטלו עיגבליהן עדיין טומאתן עליהם ומפרש ^(א) ר' יוסי צר' חנינא הואיל וראוי להקישו ע"ג כלי חרס רצי יוחנן אמר הואיל וראוי לגמוע צו מים למינוק אלתא צבראיות בעלמא בלא יחוד מקבל טומאה אע"פ שלא יחדו לגמוע דעל כרחק בלא יחוד מיירי מדפליג עלה ר' יוסי צר' חנינא ולא מטמא משום גימוע צבעינן מעין מלאכה ראשונה ^(ב) ועוד אי יחדו מה לי לא היה לו עיגבל מעולם מה לי היה לו עיגבל וניטל ועוד מדפריך עליה ורבי יוחנן לא צעי מעין מלאכה ראשונה והא תניא יכול כפה סאה וישב עליה כו' וא"ר אלעזר אומרים צמדרכות עמוד ונעשה מלאכתנו ואין אומרים צטמא מת עמוד ונעשה מלאכתנו ורבי יוחנן אמר אף אומר צטמא מת עמוד ונעשה מלאכתנו והיה ע"כ בלא יחוד דומיא דכפה סאה וישב עליה דליירי כשלא יחדו לישיבה דממעט ליה מדכתיב אשר ישב עליו הזב מי שמיחד לישיבה ילא זה שצאומרין לו עמוד ונעשה מלאכתנו וי"ל דשאני גצי זגין דקיין שגם הדיוט יכול להחזיר העיגבל דקאמר התם אית לן למימר דחציב כלי ע"י דבר מונע צעדיין ראוי לגמוע קודם חזרת עיגבל ואפילו בלא יחוד ולמ"ד הואיל וראוי להקישו על גבי כלי חרס ניחא ממה נפשך אי בעלמא צעי מעין מלאכה ראשונה הכא נמי לא מהני לגמוע מים דהיינו מלאכה אחרת ואפילו את"ל דבעלמא טמא בלא יחוד הכא שעומד למלאכה ראשונה ע"י חזרת העיגבל אי לא דראוי להקישו לא הוי טמא ולא סגי ליה צגימוע מים דהוי כמו עמוד ונעשה מלאכתנו: **התם לחומרא.** השתא חזר צו מכל מה שחירץ והוי כמו אלא:

ב"י שיעורי חכמים לחומרא. וא"ת צפרק תפלת השחר (צרכות דף כו.) דקאמר רבי יהודה עד ד' שעות וצעי בגמרא ^(א) אי עד ועד בכלל אי לא עד ועד בכלל ופשיט דעד ועד בכלל דומיא דהפיה דקאמר רבי יהודה גצי תפלת המוספים עד ח' ^(ב) ו' שעות דהוי עד ועד בכלל כדמוכה התם והיינו קולא שיכול להמתין ולהתפלל עד סוף ארבע וי"ל דאיכא נמי חומרא דלא אמרינן עבר זמנו וחייב עדיין להתפלל כל שעה צריצית וא"ת והיכי פשיט ליה דעד ארבע שעות מתפלת המוספין דלמא האז עד ועד בכלל והאי עד ולא עד בכלל דקאמר הכא גצי הפיה דחצל היוצא מן המטה דחמשה כלמעה ועשרה כלמטה וי"ל דשאני הכא דשניהם שוים דתריירו לחומרא ^(א):

והרי

עין משפט נר מצוה

ר א ב מ"י פ"ח מהל' שחיטה הלכה כו סגמ עשין סג כו"טע"י יו"ד סי' מז סעי' צ:

שיטה מקובצת

א) דאם היה תחלתן יותר מלוג בעינן שיעור גדול יותר לשבריו יותר מכדי סיכת קטן מלוג ועד סאה כן נמצא בס"י: [ב] מותר אבר באכילה וניתר: [ג] לאפות בו סופגין דמשמע: [ד] גבי תפלת המוספין עד שבע שעות:

רבינו גרשום

עד לוג כו אס היה טמא אפי' החזיק לוג עד שלא נשבר וצכישו מחזיק בכדי סיכת קטן טמא: מאי לאו לוג כלמטה כלומר אפי' החזיק לוג קודם שנשבר שעורו בכדי סיכת קטן השבר וטמא ור"מ עד ועד בכלל. לא לוג כלמעה כלומר אפי' החזיק קטן: מלוג ועד סאה נשבר כמחזיק יותר מלוג ואינו טמא השבר בכדי סיכת קטן: מלוג ועד סאה ברביעית. כלומר אפי' החזיק סאה קודם שנשבר דיו השבר ברביעית ואם מחזיק ברביעית טמא דעדיין חשוב: (כלומר) לוג. כלומר סאה כלמטה. כלומר כפחות מסאה ור"מ עד ועד בכלל: לא סאה כלמעה. כלומר דאם מחזיק סאה לא ידיו לשבר ברביעית דאי אנו מחזיק יותר מרביעית אינו טמא: מסאה ועד סאתים בחצי לוג. כלומר דאפי' מחזיק סאתים עד שלא נשבר ונשטא והשבר מחזיק חצי לוג חשבו כלי וטמא דאפי' לאו סאתים כלמטה דאפי' מחזיק סאתים כפחות מסאתים דיו לשבר בחצי לוג: סאתים כלמעה דאי מחזיק סאתים לא דיו לשבר בחצי לוג דעד ולא עד בכלל. והנתיא א"י אמרינן כסלע כפחות מכסלע כאסר (יותר) כפחות מכאסר ודו לקולא מסאתים דיו לשבר בחצי מכליל כו: חזן מכגרים של כתמים להקל כלומר דאמרינן אם ראתה כתם גרים כפחות מכגרים דאם אינה רואה יותר מחמשה אינה טמאה: ונתיא נמי הכי כלומר דלחומרא חמשה כלמעה כלומר דפחות מחמשה טהור ולא אמרינן חמשה כלמטה אלא כלמעה לאו וטמא עשרה כלמטה. כלומר הא דאמרינן יותר מעשרה טהור לא אמרינן דעשרה כלמעה אלא כלמטה לחומרא: הני הוא דאסירא חזריא לניקב וקאמרינן דהבתמה כשרה. וכיצד אברהם ניקב טרפה: במקום חזירי עד הלבן: ולתי הילכתא כרב עיירא דאמר ניקב הטחול טריפה: